

A szimpóziium során szereplő hangversenyek műsorvezetője *Arany János* tanár úr volt, az ő közreadásában kerül sor a kórusok bemutatására.

A Köszönet hangja szóljon végül mindazok felé akik ismét ilyen kiválóan szervezték, meg ezt a több napos rendezvényt *Dr. S. Szabó Márta* tanszékvezető főiskolai docens vezetésével és irányításával – minden téren segítséget nyújtva számára – hogy ez esztendőben (talán először) *Dr. Duffek Mihály* a Zeneművészeti Kar dékánja külföldi távollétében, ugyanúgy érvényesüljön a Szimpóziium egyedi, mással össze nem hasonlítható hangulata mint három évtizede mindég.

Márkusné Natter-Nád Klára

Sáry László előadásáról

Különleges élményben lehetett részük az idei Bárdos Szimpóziium akkreditált továbbképzésén résztvevő pedagógusoknak. Sáry László „kreatív zenei gyakorlatok” című foglalkozása nem újkeletű, a Tanár Úr már évtizedek óta munkálkodik azon, hogy az improvizációs technikán alapuló játékokat különböző helyszíneken, eltérő zenei képzettséggel rendelkezők – vagy nem rendelkezők – számára tegye ismertté. Sajnos, a rendelkezésére álló 120 perc csak arra volt elég, hogy ízelítőt kaphassunk a könnyebben megoldható feladatokból, de a magával hozott, könyv formátumban megvásárolható összeállításból (amely pillanatok alatt elfogyott!) felmérhető, hogy milyen nehéz és összetett „alkotásokig” lehet eljutni.

A gyakorlatokat körben ülve játszottuk; az oldott légkör megteremtéséről Tanár Úr szélesen anekdotázó kedve gondoskodott: történeteit, sikereit szívesen hallgattuk. Első feladatként a Hervadj rózsám, hervadj kezdetű népdalt énekeltük az alábbi módokon:

1. minden szótagot más énekelt – a csoportvezető egyenletes mérőütésére – úgy, hogy pontosan akkor vegye át az előző énekestől, amikor kiszállt, és pontosan addig kellett tartani, amíg a következő átvette.

2. az előző módon, de ezúttal a saját szótagunkat addig kellett tartani, amíg az utánunk következő negyedik ember került sorra, ezáltal apró clusterek szólaltak meg.

3. a négyfelé osztott csoport kánonban énekelt.

A második feladatban választhattunk, hogy az egyenletes mérőt ütjük-e a kapott tikfával, vagy felező értékeket ütünk rá: ha a mérőt ütötük, a körben utánunk jövő következett, de ha feleztünk, a kör visszafordult. Kiváló koncentrációfejlesztő gyakorlat!

Az újabb ritmusgyakorlathoz már konkrét, bár közelebbről meg nem nevezhető hangzásvilág is társult – „természetzene” –: párokat alkot-

tunk, az egyik játékos a saját szívverésének tempójában fújta a kezébe adott sípot, a másik pedig számolta az egyes ciklusokat: először a 12. sípszó után szólaltatta meg a kezében lévő csengettyűt, majd a 11. után, és így tovább egészen 1-ig, majd újra vissza 12-ig. Természetesen, mivel a szívverések különböző tempójúak voltak, egy rendkívül izgalmas poliritmikus „mű” megszületésének váltunk létrehozóivá.

Ezt követően énekeltünk: saját nevünk magánhangzóit kellett egymás után különböző magasságokban megszólaltatni (közösen és egyszerre), tetszőleges hangmagasságon, de a hangzók természetének megfelelően – pl. az „í”-t magasan, az „ú”-t a lehető legmélyebben –, minden hang kb. 15 másodpercig tartott, utána ugyanannyi ideig szünetet iktattunk be. A játék újabb fázisában nevünk mássalhangzóit is bevontunk, ám azokat erőteljes, sforzato-mód szólaltatva meg, igen rövid ideig. A különleges kompozícióról *Ligeti Aventuresjeinek* hangzásvilágára ismerhettünk, persze, csak megközelítőleg. Itt jegyezném meg, hogy a feladatok többségének nem titkolt célja, hogy előkészítse a XX. század második felében született zeneművek hangzás- és ritmusvilágának befogadását, akár egy laikus számára is.

Az utolsó feladat, amelyet a kevésnek bizonyuló időkeret megengedett, már-már pszichológiai kísérlet: *Sáry László* a kör közepére állva, karjával egy óra másodpercmutatóját imitálva jelezte, hogy mennyi van még hátra az egy percből, amely rendelkezésünkre áll. A játék pedig: mindenki csak egyszer szólalhat meg, bármilyen módon – taps, dobantás, tüszentés, konkrét hang stb...-, ha úgy érzi, hogy *értelmes módon törí meg a csendet.* (A Szimpózium után a kórusom tagjaival és főiskolás hallgatókkal is kipróbáltam a gyakorlatok közül többet – zajos tetszést arattak –, s azért mertem a pszichológiai kísérlet kifejezést használni, mert ebben a játékban, bár mindenki előre eltervezte, hogy mikor és mi módon fog megnyilvánulni, a többséget „menet közben” befolyásolták az előtte megszólalók.)

Másnap, a nagyterem színpadán, a Szimpózium közönsége előtt még két játékot próbálhattunk ki: az elsőben – memóriafejlesztő – egy pentachord hangjaiból választhattunk tetszőlegesen. Az adott mérőütés tempójában az első játékos egy hangot énekel, majd egy mérőegységnyi szünet után mindenki visszaénekel, a következő játékosok, az eddig hallott hangot, hangokat is elénekelve hozzáragasztanak egy újabbat, amelyet a többiek egy a szünet után mindig, közösen megszólaltatnak, így a végére létrejön egy, a játékosok számával megegyező hangból álló dallamkígyó.

Az utolsó feladathoz ismét a tikfákat és a csengettyűket használtuk. A több csoportra osztott játékosok az egyenletes mérőt ütik a tikfával, együtt, de az első, közösen hangsúlyozott ütés után az csengőt kézben tartók különböző egységeket emelnek ki: az egyik minden harmadikat, a többi minden negyediket, ötödiket és hatodikat. A játéknak akkor van

vége, amikor újra együtt hangsúlyoz az összes csengettyűs játékos, tehát gondosan számolni kell a 61. ütésig!

Összefoglalva: *Sáry László* gyakorlatai kiváló lehetőséget biztosítanak a legkisebektől – és, mint könyvében lapozgatva láthatjuk – a profi előadókig, hogy játékos módon, az improvizációs lehetőségek keltette örömmel készíthessük elő tanítványainkat (magunkat?) az első látásra nehéznek tűnő művek befogadására.

Havi Lóránt

Hangversenyek a 2014. évi Bárdos-szimpoziumon

A szimpózium szombati programjába a szervezők több hangversenyt is iktattak. Az első ilyen koncert főszereplője a debreceni **Ady Endre Gimnázium Leánykara** volt. Az együttes vezetője, **Kerekes Rita** igényes műsort állított össze az elmúlt 30 év irodalmából, s ezt a műsort tanítványaival hivatásosokat megszégyenítő színvonalon mutatta be. (A következők során a művek címe mögött szegletes zárójelben közlöm a teljes sorozat címét, ha abból az énekkar egy-egy tételt énekelt, a gömbölyded zárójelek között pedig a kórusművek szövegírójának vagy -forrásának neve áll.)

Petrovics Emil: *Hervadáskor* (Ady Endre)

Alejandro Yagüe: *El viento venía rojo* [*Historietas del viento* – I.]
(Federico García Lorca)

Kocsár Miklós: *Félelem* [*Karácsony, fekete glória* – 3.] (Nagy László)

Orbán György: *Pange lingua* (Aquinoi Szent Tamás)

Gyöngyösi Levente: *Venite, exsultemus Domino* (Biblia, Zsoltárok 95)

A gimnáziumi leánykar kiváló teljesítményt nyújtott: nehéz műsoruk előadását hibátlan technika, pontos intonáció, csiszolt előadásmód és gazdagon árnyalt dinamika jellemezte. Az énekesek látszatra könnyedén birkóztak meg a művek minden technikai és zenei nehézségével; hitelesen tolmácsolták az Ady-versre írt Petrovics-madrigál elégikus hangfűrtjeit, hajlékonyan alkalmazkodtak a Yagüe-darab váltakozó karaktereihez, s szinte hangszer-szerű virtuozitással szólaltatták meg Orbán nehéz motettáját, amely elsősorban nem a földolgozott szöveg tartalmához, hanem hangzásához rendeli hozzá a zeneszerzői eszközöket. Mind ez Kerekes Rita karnagyi és tanári munkájának színvonalát is minősíti; amiként az is, hogy növendékei tökéletes fegyelemmel mozognak a színpadon és teljes műsorukat kotta nélkül énekelték. Kerekes Rita energikus, magával ragadó karvezető, munkája technikailag is, zeneileg is